

POSTANOWIENIE

Dnia 6 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku A. D.
przy uczestnictwie M. B. i Z. D.
o zasiedzenie nieruchomości,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 6 kwietnia 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki Z. D.
od postanowienia Sądu Okręgowego w N.
z dnia 12 kwietnia 2017 r., sygn. akt III Ca .../17,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od uczestniczki Z.D. na rzecz wnioskodawcy kwotę 900 (dziewięćset) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w N. radcy prawnemu D. B. wynagrodzenie w kwocie 900 (dziewięćset) zł, powiększonej o stawkę podatku od towarów i usług, za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną uczestniczce Z.D. w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestniczki Z.D. od postanowienia Sądu Okręgowego w N. z dnia 12 kwietnia 2017 r., sygn. akt III Ca .../17 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001, III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7 - 8, poz. 147).

W skardze kasacyjnej uczestniczka zarzuciła naruszenie art. 123 k.c. w zw. z art. 175 k.c. przez przyjęcie, że złożenie wniosku o założenie księgi wieczystej i wpis prawa własności przez skarżącą, przy uczestnictwie w postępowaniu wieczysto - księgowym samoistnego posiadacza nieruchomości, wobec którego biegnie termin zasiedzenia udziału we współwłasności nieruchomości nie

spowodowały przerwania biegu zasiedzenia, ewentualnie naruszenie art. 175 k.c. przez przyjęcie, że czynności podejmowane przez skarżącą w okresie istotnym dla stwierdzenia zasiedzenia od 3 czerwca 1980 r. do 3 czerwca 2010 r., tj. złożenie wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej matce A. D. i nabycie spadku obejmującego sporną nieruchomość, zlecenie geodecie wykonanie mapy dla celów prawnych, dokonanie wpisu prawa własności odziedziczonej nieruchomości w księdze wieczystej, przeprowadzenie postępowania administracyjnego prowadzącego do wpisu nieruchomości w ewidencji gruntów i budynków, jak również nabycie udziału we współwłasności przedmiotowej nieruchomości w 4/7 częściach od siostr skarżącej oraz dokonanie na tej podstawie ponownego wpisu prawa własności do księgi wieczystej, nie spowodowały przerwania biegu zasiedzenia.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001, II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Istotnego zagadnienia prawnego skarżąca upatruje w konieczności wyjaśnienia, czy przerywa bieg terminu zasiedzenia udziałów we współwłasności nieruchomości w rozumieniu art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c. złożenie wniosku o założenie księgi wieczystej i wpis prawa własności przez współwłaściciela nieruchomości w części ułamkowej, przy uczestnictwie w postępowaniu wieczysto - księgowym drugiego współwłaściciela nieruchomości

w części ułamkowej, a jednocześnie posiadacza - na rzecz którego biegnie termin zasiedzenia udziałów we współwłasności nieruchomości.

W postanowieniu z dnia 8 marca 2017 r., IV CSK 303/16, nie publ., Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż w odniesieniu do zasiedzenia nieruchomości, które prowadzi do uzyskania prawa własności przez posiadacza samoistnego, a do utraty tego prawa przez podmiot, który wprawdzie jest dotąd właścicielem, ale nie posiada nieruchomości, przerwę zasiedzenia spowoduje tylko takie działanie właściciela, które bezpośrednio będzie zmierzać do przerwania posiadania przez obecnego posiadacza. Działanie właściciela musi stanowić z jego strony akcję zaczepną wymierzoną przeciwko posiadaczowi po to, aby go pozbawić posiadania. Chodzi zatem o wniesienie powództwa lub wniosku, skierowanego przeciwko posiadaczowi, na rzecz którego biegnie termin zasiedzenia, mający na celu bezpośrednio pozbawienie go posiadania rzeczy i odzyskania posiadania przez właściciela.

W stosunkach pomiędzy spadkobiercami do przerwy biegu zasiedzenia prowadzi przykładowo złożenie wniosku o dział spadku (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2007 r., III CSK 41/07, OSNC - ZD 2008, nr 3, poz. 69), a także wystąpienie z powództwem o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, bowiem jest to czynność zaczepna, bo skierowana przeciwko osobie ujawnionej w księdze wieczystej, a zarazem przeciwko posiadaczowi nieruchomości. Ten ostatni czynnik różni zasadniczo postępowanie toczące się na skutek powództwa opartego na art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, gdy pozwanym jest posiadacz ujawniony w księdze wieczystej jako właściciel nieruchomości, od postępowań będących następstwem wniosku o zmianę wpisu w księdze wieczystej lub o założenie księgi wieczystej. Wniosek o założenie księgi wieczystej i wpis prawa własności nawet, gdy w postępowaniu tym brał udział posiadacz nieruchomości i na jego rzecz również nastąpił wpis udziału, to takie postępowanie nie może być uznane za akcję zaczepną, tj. skierowaną wprost przeciwko takiemu posiadaczowi, i z tego względu nie może odnieść wobec niego skutku w postaci przerwy biegu zasiedzenia (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 1992 r., III CZP 87/92, OSNC 1993, nr 3, poz. 31; w uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy skrytykował orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 1958 r. 3CR 1256/58, OSPiKA

1959, poz. 210 oraz dnia 1 kwietnia 1959 1CR 395/59, które dotyczyły wpisu potrzebnego do usunięcia niezgodności między treścią księgi wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym na podstawie stosownego dokumentu).

Nie przerywa biegu zasiedzenia wnioski o stwierdzenie nabycia spadku (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1968 r. III CZP 46/68, OSNCP 1969, nr 4, poz. 62). Dokonanie wpisu w księdze wieczystej na podstawie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku nie powoduje zmiany sytuacji prawnej w kontekście biegu zasiedzenia nieposiadającego nieruchomości współwłaściciela w stosunku do posiadającego współwłaściciela, który objął nieruchomość w samoistne posiadanie jeszcze za życia jego poprzednika prawnego i na rzecz którego nastąpiło również stwierdzenie nabycia spadku oraz wpis udziału we współwłasności do księgi wieczystej. Obie czynności w postaci wniosku o stwierdzenie nabycia spadku oraz o wpis do księgi wieczystej nie prowadzą do uszczuplenia formalnie przysługujących posiadającemu samoistnie nieruchomość spadkobiercy praw, ani też, co najistotniejsze, nie zmierzają bezpośrednio do pozbawienia go posiadania ponad przysługujący mu udział. Zarówno więc wniosek o stwierdzenie nabycia spadku, jak i wniosek o dokonanie stosownych wpisów do księgi wieczystej na podstawie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, czy też wniosek o dokonanie wpisów zmiany w zakresie udziałów we współwłasności w związku z ich nabyciem od współspadkobierców, nie zmierzają do pozbawienia posiadania nieruchomości posiadającego ją samoistnie współspadkobiercy.

Oczywistym jest, że dokonanie wpisu w ewidencji gruntów i budynków oraz sporządzenie mapy ewidencyjnej potrzebnej do wpisu nie są czynnościami, o których mowa w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c., tym bardziej, że doprowadziły one do ujawnienia również wnioskodawcy jako współuprawnionego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej

stawki taryfowej (§ 2 pkt 5 w zw. z § 5 pkt 1 oraz § 10 ust. 2 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie Dz. U. 2015, poz. 1800, ze zm. w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. 2016, poz. 1668).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu orzeczono na podstawie art. 22³ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. - o radcach prawnych (j. t. Dz. U. z 2017 r., poz. 1870, ze zm.) w zw. § 2 pkt 1, § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 5, § 11 pkt 1, § 16 ust. 4 pkt 2 oraz § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. poz. 1715, ze zm.).

kc

aj